

Marian Mateusz Grzywacz

1921-1987

Absolwent Szkoły Morskiej w Londynie z 1944 roku; uczeń Wydziału Transportu i Administracji Morskiej zamustrowany na m/s „Chrobry”, uczestnik konwojów – marynarz na s/s „Kmicic”, asystent pokładowy na m/s Lewant”, po wojnie w Anglii.

Urodził się 22 września 1921 r. w Łukowie. Jako 18-letni chłopak zdał egzaminy do Państwowej Szkoły Morskiej w Gdyni na niedawno utworzony Wydział Transportu i Administracji Morskiej. Kandydaci zostali 29 lipca 1939 r. zaokrętowani na nowiutki statek pasażerski GAL-u m/s „Chrobry” razem z kierownikiem Bogusławem Żórawskim i wyruszyli w swój pierwszy rejs ćwiczebny do Ameryki Południowej pod dowództwem kpt. ż.w. Edwarda Pacewicza.

Opiekunem uczniów był Bogusław Żórawski – absolwent pierwszego rocznika Szkoły Morskiej w Tczewie z 1922 r. oraz Institut Supérieur de Commerce w Antwerpii. „Jedną trzecią kandydatów przydzie-

lono do dyspozycji intendenta, jedną trzecią pod egidę III oficera Józefa Dąbkowskiego [abs. WN z 1932], resztą dyrygował bosman”¹. Wybuch wojny zastał ich w drodze do brazylijskiego portu Recife, w którym pozostali przez 39 dni z powodu niemieckiego krążownika „Admiral Graf Spee”, polującego na południowym Atlantyku na potencjalne ofiary.

Po dotarciu do Anglii m/s „Chrobry” został przekształcony w transportowiec wojska, uczniów wysłano do Londynu. Tam razem z kilkoma kolegami z „Chrobrego” Marian Grzywacz odbywał praktykę pod kierunkiem prof. B. Żórawskiego i B. Warzechy w przedsiębiorstwach gospodarki morskiej².

Gdynia, 29 lipca 1939 roku. Kandydaci na Wydział Transportu i Administracji Morskiej na pokładzie „Chrobrego”, przed wyruszeniem w rejs do Ameryki Południowej. Od lewej stoją: S. Sadowski, Z. Małecki, K. Loroch, M. Grzywacz, T. Orzechowski, J. Michalak, prof. B. Żórawski, J. Buchowiecki, prof. B. Warzecha, J. Myjak, T. Wolf, J. Iwaszkiewicz, T. Izdebski, J. Ciszewski, R. Cieczko

Zimą 1940 r. niektórzy uczniowie opuścili Wielką Brytanię, by we Francji dołączyć do tworzącego się polskiego wojska – pojechali tam także Marian Grzywacz.

Po kapitulacji Francji powrócił do Wielkiej Brytanii i kontynuował naukę w Polskim Gimnazjum w Glasgow – w listopadzie 1942 r. zdał maturę.

Zaokrętowany na s/s „Kmicic” pływał jako młodszy marynarz do września 1943 r., a od października tego roku był uczniem Szkoły Morskiej w Londynie, na kursach „dla słuchaczy z wykształceniem ogólnym o poziomie licealnym, głównie spośród kandydatów i młodszych roczników PSM w Gdyni, którzy jak dotąd, z różnych powodów, nie uczestniczyli w kursach w PSM w Southampton, inni – głównie ci, którzy ukończyli uprzednio PSM w Southampton i po otrzymaniu dyplomów niższych chcieli otrzymać dyplomy kapitanów ż.w. oraz mniejsze grupki młodszych roczników z PSM w Gdyni, którzy rozrzucony byli na różnych statkach PMH”³. Kierownikiem kursów na Wydziale Nawigacyjnym był kpt. Antoni Zieliński (abs. WN z 1924). Kurs ten zakończony został egzaminem w dniu 14 lipca 1944 r. Zdało go 12 słuchaczy, wśród nich Marian Grzywacz z pierwszą lokatą.

Do końca wojny pływał na m/s „Lewant” jako praktykant, następnie asystent pokładowy.

Po wojnie pozostał w Wielkiej Brytanii. Zmarł w maju 1987 r. w West Sussex w wieku 65 lat.

Źródła: *Kadry morskie Rzeczypospolitej*, tom I, pod red. Jana Kazimierza Sawickiego, wyd. II, Gdynia 2000; Wadim Konstanty Taniewski-Elliott, *Spis personelu zatrudnionego na statkach Polskiej Marynarki Handlowej w latach 1939-1945*, Gdańsk 1981; Bolesław Pogorzelski, *Przyszłość bez jutra. Wojna i banicja chłopców Białej Fregaty*, Cape Town 2008; Józef Miłobędzki, *Polskie szkolnictwo morskie w Wielkiej Brytanii podczas II wojny światowej*, Gdynia 1980, na prawach rękopisu; Jan Stępień, *Szkolnictwo morskie w okresie II wojny światowej i po jej zakończeniu w latach 1940-1947*; wyciągi i informacje z oficjalnej korespondencji Dep. Morskiego w aktach pozostawionych przez dyr. Możdżeńskiego, maj 1980 r., rękopis w zbiorach Sali Tradycji; ancestry.com

1 Bolesław Pogorzelski, *Przyszłość bez jutra. Wojna i banicja chłopców Białej Fregaty*, Cape Town 2008, s. 16.

2 Józef Miłobędzki, *Polskie szkolnictwo morskie w Wielkiej Brytanii podczas II wojny światowej*, Gdynia 1980, na prawach rękopisu, s. 34.

3 Jan Stępień, *Szkolnictwo morskie w okresie II wojny światowej i po jej zakończeniu w latach 1940-1947*, maj 1980 r., rękopis, w zbiorach Sali Tradycji UMG – D/631.